

Előfizetési ár:

Egész évre	— — —	4 K.
Fél évre	— — —	2 K.
Negyed évre	— — —	1 K.
Egyes szám	— —	20 f.

AZ ERDŐ

Hirdetések

egy hasábos garmondszedés milliméter soronkint 10 állérral, táblázatos és garmond betűnél kisebb betűfaj szedés másfélszeres egységárral számítatik. — Az egész oldal négy hasáb széles.

Előfizetőknek az álláskezeslet és kínálat rovata rövid közlésekre díjtalanul áll rendelkezésre.

Szerkeszti:

BALOGH ERNŐ

m. kir. erdőtanácsos.

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

TULAJDONOS ÉS KIADÓ AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET.

Az előfizetési ár «Az Erdő» kiadóhivatala címén Budapest, V., Alkotmány-utca 6. szám alá küldendő. Ide intézendők a lap szétküldésére vonatkozó reklamációk is.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) «Az Erdő» szerkesztőségéhez, Budapest, V., Zoltán-utca 16. sz. intézendők. Kéziratok vissza nem adatnak.

«Az Erdő» munkatársai megfelelő írói tiszteletdíjban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenként utalványoz. A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Orsz. Erdészeti Egyesület által kezelt oly alap javára fordítatik, a mely — később meghatározandó módon — e lapra előfizető erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni.

TARTALOM.

A fenyőszálfavágások kidolgozásáról. (Kolozs József.)

A mai puszkákról. (Bárony István.)

A talajbetegségekről. (Kukuljevič József dr.)

Különfélék: Udvarhelyvármegyei erdőri személyzet átlépése az új nyugdíjcsoportha. — A gyógynövények hasznáról. — Gyümölcsfák termőképességének tartama. — Az állatok korhatára. — Időjelzés.

Hivatalos közlemények: Felhívás kitüntetések és jutalmazásokra. Adómentes cukor méhek etetésére.

Előfizetési díjak nyugtázása.

Szerkesztői üzenetek.

Tárca. Klára. (M. Hrabovszky Julia.)

A fenyőszálfavágások kidolgozásáról.

Írta: Kolozs József m. kir. főerdőmérnök.

(Folytatás.)

XII. Előkészítés és vontatás.

A csuszató végén levő farakásnál a vontatás előkészítésére mindig elegendő munkásnak kell rendelkezésre állani, a kik a törzseket a vontatáshoz előkészítik és a vontatóknak átadják.

Az átvett törzset a vontatónak útközben visszahagyni tilos, hanem azt a felmérési helyre és onnan a megfelelő máglyához kell szállítania.

A vontató-úton vagy a rakparton visszahagyott fákat jogában áll az erdészeti személyzetnek a vállalkozó költségére más vontatónak átadni és rendeltetési helyükre szállíttatni.

A vontatás megkezdésének ideje attól függ, hogy mily nagymennyiségű faanyagot kell a rakpartokra kiszállítani.

Ha sok a kivontatandó faanyag, korábban kezdetjük meg a vontatást, ha kevés a faanyag, későbbben látunk hozzá a munkához.

Előfordult, hogy daczára a kivontatandó faanyag nagy mennyiségének, a vállalkozó, arra való hivatkozással, hogy a hóval nem borított úton való vontatás igen nagy költségtöbblettel jár, nem volt hajlandó a vontatást a havazás beállta előtt megkezdeni és így a munkálattal megkésvén, a vontatás nem volt a kellő időben befejezhető.

Ennek elejét veendő, czikkirónak a rendes évi erdőtisztítási értekezleten tett javaslata folytán a vállalati szerződésben kikötetett az is, hogy ha nagymennyiségű

faanyag kerül kivontatás alá, vállalkozó köteles a vontatást lehetőleg minél korábban, október hó végén, még a havazás beállta előtt is megkezdeni.

Hogy azonban a vontatás ez esetben akadálytalanul foganatosítható legyen, vállalkozó a vontatás megkönynyítése céljából a vontató-utat ászokfákkal (bükkrudakkal, aljfákkal) köteles idejekorán kirakatni, mely ászokfákon azután a szálfák könnyen vontathatók le a rakpartokra.

Vontatás előtt megállapítandó az is, hogy hány pár lovat, vagy igavonó marhát köteles vállalkozó munkába állítani.

Igen fontos továbbá az is, hogy vállalkozó a vontatásba álló munkásokkal (fuvárosokkal) külön szerződést kössön, hogy a munkát akadálytalanul legyen foganatosítható és meg ne történhessék az, hogy a vontatók munka közben a vontatást abbahagyva, vagy máshová elszegődve, a vágásmunkálatnak idejében való befejezése lehetetlenné válják.

A vontatók nem napszámber, hanem m³-enkénti egységár mellett fogadtatnak fel.

Igen czélszerű és méltányossági szempontból igen helyes a vontatásra vonatkozó szerződésben azt is kikötni, hogy azon esetben, ha valamelyik vontatónak lova vagy ökre munka közben megsérülne, vagy elpusztulna, a társvontatók a kárt szenvedett vontató kárát közösen tartoznak megtéríteni.

Ezen kikötés mellett a vontatók nyugodtabban és könnyebben állanak munkába, mert az esetleges kárra nézve biztosítva érzik magukat.

A vontatásnál az apró anyag darabszám szerint lesz fizetve.

A vontatás rendszeren november hó vége felé kezdődik és legkésőbb márczius hó elején fejezendő be.

XIII. Faanyagok minősítése és felmérése.

A kivontatott törzseket a tulajdonos (államerdészet) részéről kirendelt felrovó méri fel, minősíti és az azokból termelendő szál- és rönkfa méreteit, vagy a tutajfelszerelési és apró anyagok nemét meghatározza.

A törzsek feldarabolása a felrovó utasításai szerint kizárólag fűrészszel foganatosítandó a rakpartokon.

A fa számbavétele ezen felmérés alapján történik.

A szálfánál a tényleges hosszúságból 1-30 méter, a rönkőnél 30 cm., mint a tutajba fűrészhez szükséges felülméret, valamint a felülméretet meghaladó, de az egész métert meg nem ütő törzsrész számításon kívül hagyatik; még pedig a szálfánál 30 cm. a vastag végén, a többi a vékony végén, a rönkőnél az egész felülméret a vékony végén számítatik le és csakis az egész méterek vétetnek tekintetbe. A rönkő hossza 3—6 méterig, a szálfáé pedig 7—26 méterig terjedhet.

A szálfák és rönkők középátmérője egész cm.-ekben méretik fel, az egész cm.-t meg nem ütő rész elhagyatik.

Mivel azonban a fát a rakparton szállítás közben reátapadt sár, hó és jég miatt pontosan megmérni nem lehet, a számbavételnél az átmérőből 2 cm., mint vastagsági felülméret figyelmen kívül hagyatik.

A szálfák és rönkők a közép átmérőben mutatkozó 5 cm. különbségek szerint tíz vastagsági osztályba soroztatnak, még pedig:

X.	osztályú szálfák közép-átmérője	12—15 cm.
IX.	„ „ „ „	16—20 „
VIII.	„ „ „ „	21—25 „
VII.	„ „ „ „	26—30 „
VI.	„ „ „ „	31—35 „
V.	„ „ „ „	36—40 „
IV.	„ „ „ „	41—45 „
III.	„ „ „ „	46—50 „
II.	„ „ „ „	51—55 „
I.	„ „ „ „	56—60 „

Ezen felül pedig tovább, az esetleg még szükséges vastagsági osztályok 5—5 cm. vastagsággal képeztetnek, vagyis:

I/a	osztályú szálfák közép-átmérője	61—65 cm.
I/b	„ „ „ „	66—70 „
I/c	„ „ „ „	71—75 „

És így esetleg tovább.

A X., IX. és VIII. vastagsági osztályba tartozó szálfák és rönkők vékony végén mért átmérőjének 12 méter hosszúságig legalább 10 centiméternek; a 13—16 méter hosszú szálfánál legalább 13 cm.-nek, és a 17 méter hosszú és annál hosszabb törzseknel legalább 14 cm.-nek, a VII—I. vagy azonfelüli vastagsági osztályba tartozó rönkő- és szálfáknál pedig a vékony végén legalább 16 cm.-nek kell lennie.

A vágásterületen található és lehozott teljesen ép vékonyabb törzsekből tutajfelszerelési és apró anyagok termeltetnek, és pedig a következő méretekben:

I. osztályú evezőrud 7—8 méter hosszú, 10 cm. felső átmérővel;

II. osztályú evezőrud 7—8 méter hosszú, 8—9 cm. felső átmérővel;

I. osztályú csáklarúd 5—6 méter hosszú, 6·5—8 cm. felső átmérővel;

II. osztályú csáklarúd 5—6 méter hosszú, 4—6 cm. felső átmérővel;

Komlórud 3—4 méter hosszú, 3—4 cm. felső átmérővel;

Heveder 5 méter hosszú, 21 cm. felső átmérővel;

Bükk tutajszeggek 0·4 méter hosszú, 6 cm. vastagságban, 50 darabonként összekötve;

Tutajszék 2 méter hosszú, 21 cm. átmérővel;

Szőlőkaró 1—2 méter hosszú, 3 cm. átmérővel, 50 darabonként csomóba kötve.

Az itt felsorolt méreteknek meg nem felelő törzsek, illetve faanyagok termeléseért vállalkozó semminemű díjazásban nem részesül, úgyszintén azon faanyagokért sem, a melyek nem voltak kellő gonddal lekérgezve, szúrágottak, bél- vagy ágkorhadtak, göresösök, görbék, hasadtak, szóval műszaki célokra alkalmatlanok.

TÁRCZA.

Klára.

Irtá: M. Hrabovszky Julia.

V.

Klára nem tudta elgondolni, miért késik Anna olyan sokáig a reggelivel és utána ment a konyhába. A ködös, sötét novemberi reggelen a takaréktűzhely fölött, a miben vigan pattogott a tűz, a gázláng fel volt gyújtva. A reggeli elkészítve állt a tálcán, de Anna mozdulatlanul, elborult arcczal ült egy faszéken és a szemei komoran meredtek az ölében heverő nyitott levélre.

— Mi történt? — kérdezte Klára, megdöbbenve nővére komor arcától és ijedt pillantást vetve a levélre.

Anna sajtyszerű tekintettel nézett a hugarára és pillanatnyi habozás után fájdalmasan tagolta:

— Rettenetes szerencsétlenség!

— Hol? Kivel? Kit ért? — kérdezte Klára ijedten.

— Szalkay Gábor írt, — felelte Anna lassan, nehezen ejtve ki minden szót, mintha a váratlanul vett rémhir megbénította volna a nyelvét. — Imre... az a

kedves, áldott jó ember, szerencsétlenül járt a vadászaton... a fegyvere elsült, miközben leszállt a kocsiról és...

— Meghalt?! — sikoltott fel Klára és két kezével rémülten kapott halotthalványnyá vált arcához.

— Még él... de az orvosok feladták... — felelte Anna fátyolozott hangon.

— Oh! — csak ezt tudta mondani Klára és megdült a falnak, nehogy elessék. A szívében kimondhatatlan szánalom ébredt a szegény haldokló iránt, a ki annyira szerette őt és a kit egykoron ő is... szeretni vélt. Vagy talán szeretett is? Mit tudta azt ő, e rettenetes pillanatban!...

— Az órái meg vannak számlálva, — folytatta Anna, mindjobban ellágyulva, — utolsó óhaja látni téged és fiadat. Gábor kéret, utaznátok a legközelebbi vonattal a haldoklóhoz.

— Gábor! — kiáltott fel Klára ijedten, aztán zavarodottan dadogta: — Oh, Istenem! ő hát... tudja! — és Klára előbb halotthalvány arcát most egyszerre biborvörösség öntötte el, talán a szégyen pirja.

— És aztán?... — látszott mondani Anna Klárára szegezett erélyes komoly tekintete.

A köbtartalom kiszámítására a szál- és rönköfűnél a következő táblázat szolgál.

Hosszúság méterekben	S z á l f a									
	X.	IX.	VIII.	VII.	VI.	V.	IV.	III.	II.	I.
	o s z t á l y									
	Középátmérő centiméterekben									
	12-15	16-20	21-25	26-30	31-35	36-40	41-45	46-50	51-55	56-60
4	0.06	0.10	0.17	0.25	0.34	0.45	0.56	0.72	0.88	1.06
5	0.07	0.13	0.21	0.31	0.43	0.57	0.73	0.90	1.10	1.32
6	0.09	0.15	0.25	0.37	0.51	0.68	0.87	1.09	1.32	1.58
7	0.10	0.18	0.29	0.43	0.60	0.70	1.02	1.27	1.54	1.85
8	0.11	0.20	0.33	0.49	0.68	0.91	1.16	1.45	1.76	2.11
9	0.13	0.23	0.37	0.55	0.77	1.02	1.31	1.63	1.98	2.38
10	0.14	0.25	0.41	0.62	0.85	1.13	1.45	1.81	2.21	2.64
11	0.16	0.28	0.46	0.68	0.94	1.25	1.60	1.90	2.43	2.91
12	0.17	0.30	0.50	0.74	1.03	1.36	1.74	2.17	2.65	3.17
13	0.19	0.33	0.54	0.80	1.11	1.47	1.89	2.35	2.87	3.43
14	0.20	0.36	0.58	0.86	1.20	1.59	2.03	2.53	3.09	3.70
15	0.21	0.38	0.62	0.92	1.28	1.70	2.18	2.71	3.31	3.96
16	0.23	0.41	0.66	0.98	1.37	1.81	2.32	2.89	3.53	4.23
17	0.24	0.43	0.71	1.05	1.45	1.93	2.47	3.08	3.75	4.49
18	0.25	0.46	0.75	1.11	1.54	2.04	2.61	3.26	3.97	4.76
19	0.27	0.48	0.79	1.17	1.62	2.15	2.76	3.44	4.19	5.02
20	0.29	0.51	0.83	1.23	1.71	2.27	2.90	3.62	4.41	5.28
21	0.30	0.53	0.87	1.29	1.80	2.38	3.05	3.80	4.63	5.55
22	0.31	0.56	0.91	1.35	1.88	2.49	3.10	3.98	4.85	5.81
23	0.33	0.58	0.95	1.42	1.97	2.61	3.34	4.16	5.07	6.08
24	0.34	0.61	1.00	1.48	2.05	2.72	3.48	4.34	5.29	6.34
25	0.35	0.64	1.04	1.51	2.14	2.83	3.63	4.52	5.51	6.60
26	0.37	0.66	1.08	1.60	2.22	2.95	3.78	4.70	5.74	6.87

Máramarosban a kincstári erdőgondnokságok kerületében lévő szálfavágásokból kitermelt és rakpartokra kivontatott faanyagok négy osztályba soroztatnak, és pedig:

1. Teljesen jó minőségű faanyag;
2. Selejtes faanyag;
3. Parasztpítkezésekre még alkalmas faanyag;
4. Hulladék fenyő tűzifa.

Vállalkozó a műszaki czélokra teljesen alkalmas, tehát az első osztályba sorozott jó épületfáért a vállalati szerződésben részére kikötött m³-enkénti termelési egységárat kapja meg.

A második osztályba sorozott úgynevezett selejtes fáért vállalkozó a jó fáért fizetett bér 75%-át kapja termelési bér fejében.

A harmadik osztályba sorozott úgynevezett parasztpépületfáért a jó fáért fizetett bér 50%-át kapja a vállalkozó.

A hulladék fenyőfáért vállalkozó díjazásban nem részesül.

A zsindelekészítésre alkalmas rakparti fenyőhulladékfáért és pedig a kitermelt zsindelek minden egyezer (1000) darabja után egy köbmétert számítva, vállalkozó a jó fáért fizetett bért kapja.

A zsindelekészítésről mindenkor a vállalkozó köteles gondoskodni, az időről-időre érvényben levő bérszabályzatban megszabott díjazás mellett.

XIV. Faanyagok máglyázása.

A rakpartok a kitermelt faanyag felrakásolása czéljából a kezelő erdőtiszt utasítása szerint osztatnak be és a különböző máglyák helye megjelöltetik.

A rakpartok ezen beosztását vállalkozó betartani

— Ő meg fog vetni... megvet, — suttogetta Klára, — hozzáférhetetlennek, tiszta erkölcsű nőnek tartott... és most tudja!... Oh!... oh!...

— Nem erre kell most gondolnod, — szólt Anna komolyan, — nem Gáborra, de Imrere... egy szerencsétlen haldokló várja türelmetlenül az érkezésedet, — folytatta rábeszélőleg.

— Nem... nem mehetek! — védekezett Klára elrémülve, — nem bírok!

— Menned kell! — szólt Anna határozottan. — Nincs jogod gyermeked haldokló apjának utolsó kívánságát megtagadni. És Imre gondoskodni akar a gyermekről, ezt írja Gábor.

— Nincs szükségem semmire! — kiáltotta daczosan Klára. — Nevet adtam a gyermekemnek, elég keservesen megszolgáltam érte hat év kinszenvedésével!... Nem tartozom senkinek semmivel, nem is kérek semmit!

— Szivtelen lennél, Klára? — kérdezte Anna rövid szünet után olyan tekintettel, a mi a hűga szívébe furódott. — Nem ilyenek ismertelek! Egy haldokló utolsó kérését meg tudnád tagadni önös érdekek miatt? Feláldoznád fiad jövőjét csupa álszégyenből, vagy mit tu-

dom én! A multat nem törülheted el! Gábor abban a hiszemben van, hogy szereted Imrét és akkor fog elítélni, ha nem sietsz a halálos ágyához! Sohasem bocsájtaná meg ezt neked!

Klára kezeibe temetett arcczal, a falnak dülve, mozdulatlanul állt egy ideig. A legellentétebb érzések vívtak harcot a lelkében, két keze aztán lassan aláhanyatlott és ő sápadt fejét felemelve, tragikus elszántsággal mondá:

— Jól van!... megyek!

És egy óra múlva elutazott a kis fiával.

*

Nehéz feladat állt Klára előtt, de most már nem hátrálhatott. Aztán bármennyire fellázadt is a lelke ama ferde helyzet ellen, a mibe sodorja magát, ha gyermekével Imre halálos ágyához siet, másrészt valami elemezhetetlen érzés vonzotta őt oda, készítette őt, a haldokló vigasztalására sietni. Szánalom, jószívűség sugalta-e ezt az érzést, vagy az csak utolsó parazsa volt az egykoron lobogó lánggal égő szerelemnek? Klára maga sem tudta, de a lelkében dülő ellentétes érzelmek végtelen gyötrelmet okoztak neki és ő alig várta, hogy

*

köteles és tartozik ügyelni arra, hogy a szálfák és rönkök, valamint a rudak és apró anyagok a felmérés után a megfelelő máglyákhoz vontattassanak.

A faanyagok elegendő számú ászokfákra helyezendők hosszúság és vastagság szerint csoportosítva, vékony végükkel az usztató patak folyása irányában, olyképen, hogy az anyag a máglyákban meg ne görbüljön és a földön ne feküdjék; különösen ügyelni kell arra, hogy a máglyákat a víz vagy jégzajlás meg ne bonthassa.

Vállalkozó kötelessége a rakpartra kiszállított és az előbbi fejezetben tárgyalt jó, selejtes és parasztpüületi faanyagokat külön-külön máglyákban elhelyezni és a zszindelykészítésre alkalmas törzsrészeket a külön e czélra kitűzött helyre elszállítani.

A faanyagok máglyázásánál figyelemmel kell lenni arra is, hogy a tutajozásnál nehézségek ne merüljenek fel és a faanyagok tutajba furása megkönnyíttessék.

Így például a tutajozás érdekében feltétlenül szükséges, hogy a vékony fa elül, a vastag fa hátul máglyázzanak fel.

Megállapítandó jó előre az is, hogy a tutajozásnál mennyi evezőrudra, hevederre, evezőlápára, gúzsra és tutajszegre lesz szükség.

Ezen tutajfelszerelési anyagok kellő mennyiségben még a tutajozás megkezdése előtt termelendők ki és szállítandók a rakpartra, mert a tutajozás megkezdésekor erre már idő nincs.

XV. A tulajdonjegy besütése és a faanyagok jelzése.

Minden a máglyákba berakott szálfá és rönkö az államerdészet által meghatározott és használat végett a vállalkozónak átadott címer pajzsbélyegzővel (korona sütővassal) a vastagabb vágási lap három helyén tisztán

besütendő, a vékony bütű közepére pedig az osztálybélyeg (X., IX. stb. osztályú szálfának megfelelően) egyszer sütendő be.

Ebből a czélból a vastag bütűn szükség esetében 3—4 tisztára faragott hely készítenendő; a vékony bütű mindenkor fűrészszel vágandó le.

A szálfák és rönkök vastagabb végükön a besütésen kívül 2—3 helyen festékekkel is megjelölendők és pedig már a máglyázás közben.

A tutajfelszerelési és apró anyagok közül a heveder és evezőrud egy helyen szintén besütendő és festékekkel megjelölendő.

A tutajszék, csákyarúd, komlórúd stb. csak festékekkel jelölendő meg.

(Vége következik.)

A mai puskákról.

Irta: Bársony István.

(Folytatás.)

A modern golyópuskák közül nálunk — ismétlem — a Mauzer- és a Mannlicher-Schönauer van leginkább divatban. A többi kevésbé; de nem is ér fel ezzel a kettővel egyetlen más rendszer sem. A régi *expresszek* teljességgel elavultak. Kedves emlékképpen tartogatjuk az ilyeneket. Borzalmasan rugtak s igen súlyosak voltak; emellett meg sem közelítették a modern ismétlők precizitását. Expresszgolyóssal százszázhusz lépésen túl már nehéz volt a czéltábla feketéjébe belelőni. A mai új golyóssal ennyiről minden lövésnek benne kell lenni az araszos átmérőjű feketében, de még annak is a középső felében. Ez azt jelenti, hogy a ki nyugodtkezű, jószemű, általában hidegvérű lövő, az olyan lövéseket is nyugodt lelkiismerettel mer-

tul legyen mindenen és ismét a vasuton ülhessen hazafelé. El is határozta, hogy még aznap, az éjjeli vonattal visszautazik Budapestre.

— Mindennek Anna az oka, — gondolta Klára, mialatt a vonat dübörögve röpítette őt a szomorú czél felé, — ha nyáron távol tartja magától Imrét, nem ad annak alkalmat heteken át a kis fiával érintkezni; nem is tudva a gyerekről, Imre most nem vágyódnék fia és annak anyja után. De Anna a fejébe vette, hogy Klárát összeházasítja Imrével. Klára régen észrevette ezt és mivel belátta, hogy Anna elhallgattatására más mód nincs, beleegyezett az Imrével való találkozásba, ezen alkalmat a helyzet tisztázására akarva felhasználni. Vagyis végképen el akarta venni Imre minden reményét.

Nem akart többé tudni a Szalkayakról, nagyon is sok lelki szenvedést okoztak neki egykoron. Lehetetlenségnek tartotta, hogy Imre felesége legyen, miután annak tudatára jött, hogy tulajdonképen mindig Gábort szerette! Ámbár a hat keserves év alatt, a mit beteg férje ápolásával töltött, rajongó szerelme Gábor iránt egy olyan idealisztikus, misztikus érzéssé változott, a minek nem vágy és remény az éltető gyökere, de a mit a mult becses, de színehagyott virágaként kegyelettel

örzünk a szívünkben. Klára örökre eltemetve hitte ezt a multat... és ime az egyszerre ijesztő kísértetként emelkedik ki sírjából...

De semmi érzégs, nem azért edzette meg lelkét az élet szomorú iskolája, hogy őt megijeszze ez a kísértet! Bátran fog szembe szállni azzal! Csak semmi érzégs, semmi ellágyulás!

Így bátorította magát az úton Klára, így keményítette a szívét és meg volt győződve, hogy ura lesz érzelmeinek. Mikor azonban a kocsni befordult vele s fiával a jól ismert gesztenyefa-sorban, a hol annyi boldog órát töltött Gáborral, mikor megpillantotta a kis kastély piros fedelét, a hólepte nagy pázsitot, a kis lugast, a hol először borult zökogva Imre keblére, Klárán olyan elérzékenyülés, ellágyulás vett erőt, hogy a szemei megteltek könnyekkel és ő nem tudta azokat leküzdeni. Mikor pedig a házba lépett és az üdvözlésére elősiető Gábor sápadtan, megtörve, de meghatottan, hálásan mondott neki köszönetet, a miért eljött és Klára mindkét kezét megragadva, melegen, őszinte ragaszkodással nézett a szemébe, úgy mint egykoron, a jó időkben nézett reá: Klára önuralma teljesen megszűnt, a szívében mintha megpattant volna valami, mintha az érzel-

het, aminők azelőtt inkorrektzámba mentek: a bizonytalanságuk miatt. A nagy vadat tudniillik korrekt vadászelv szerint, a mely szinte törvényerejű, csakis lapoczkán (kamarán) szabad löni, a hol nemcsak feltétlenül nemes részeket ér a golyó s így biztos és gyors kimulást okoz, hanem a vad felhasználható részeiben a mellett kár sem esik. Ez helyes elv. De ha én — mondjuk — száz lépésnyiről nyakon lövöm azt a szarvast, a melynek a nemes részei földvék előttem, akkor is czélt értem. A vad úgy esik össze, hogy nincs az a szívlövés, a mely alaposabban végezne vele; és az egész test értékes része hibátlan marad. Hanem ezt a keskeny célpontot jóval nehezebb ám «bizonyosra venni», mint a szarvas egész oldalát (elvégre a szorosán vett lapoczka környéke is halálos területe még a golyónak); hát még ha valaki adandó alkalommal veselövést merészel. De ez nem akárkinek való. Pontosan kell tudni a vese helyét és a legtökéletesebb lövéssel el is kell azt találni. A vesén lőtt vad mindig ott marad; meggörbül, esetleg előre ballag, de csakhamar eldől. Gyakran mindjárt is eldől. Futni sohasem bír. Az a miénk. De a rosszul merészelt ilyen lövésért aztán botbüntetés járna, ha el nem törölték volna. Annyi bizonyos, hogy a bállövésért én ezt visszaállítanám. Általában a nagyon gyakorlott és magát gyorsan feltaláló vadásznak jóval több szabad. «Quod licet Jovi»... (stb.) Az ilyen vadász néha hihetlent merhet, mert tudja, hogy mit csinál; és a mit csinálni akar, azt meg is tudja csinálni. Már pedig a siker szentesít. De sokat és nagyot merni csak tökéletes puskával lehet. Másfélel tehát nem is szabad.

Egy igen nevezetes tudnivalóra figyelmeztetek minden golyós vadászt. Vigyázzon, nehogy a puskája csö-

vébe csak egy esőcsepp is, csak egy harmatcsepp is beleessék. Ha ilyen vízesőppecske téved a golyós vontató elejébe, a golyó elveszti forgását, oldalára billen és czélt téveszt még igen közelről is. Sok szarvas köszönhetne már az életét egy esőcseppnek. És sok kétségbeesett vadász vágta földhöz kitünő puskáját ilyen «hihetetlen» hibázás miatt, mert nem tudta az okát.

Van mostanában egy kis «Mauserlein» golyóspuskácska, a mely nem is ismétlő, nem is füsttelen puska-porral töltött a tölténye, hanem fekete porral. A tölténykeje akkora, a minő egy kisebb Flaubert-puskáé. Ez a játékszerformájú kis semmi mégis valami ám. Ólven lépésnyiről golyót golyóra lö és ennyiről a verebet bizonyosra veheti vele, a ki beletanul. Mert a «légy»-től függ minden; hogyan veszem tudniillik, milyen magasan. De itt a magasság igazán hajszálnyira döntő. El lehet vele löni kétszáz lépésnyire. Magasan vett célzóval még ennyiről is igen jól «vág». Gyermekek kezébe nem ajánlom; de óvatos, meglelt vadászember sok mulatságot szerezhet vele, varjura, szarkára és más effélékre lövöldözvén. Ámbár nem vadászpuska, mégis megemlítem mint kuriózumot és legujabbat.

*

És most áttérek a sörétes puskákra, a melyek tulajdonképpen az igazán elterjedt vadászfegyverek. Hisz nyulra ez való. Már pedig a söréttel vadászó puskások nagy részének ideálja a nyul. Ezért él, hal. Erre érdemesnek tartja «vadászni» (lődözni); a töltényt erre nem sajnálja és sikert is leginkább akkor ér el, ha nyul kerül eléje. A szárnyas vadat jóval nehezebb löni és nem is mindegyiket «érdemes». Hány «vadász» van, a ki például «nem pazarolja» a töltényt fürjre, mocsári

mek árja egyszerre áttört volna a mesterséges gáton és ő hangos zokogásban tört ki.

A kis fiú odabujt az anyjához, meghuzta annak szoknyáját és kedveskedően mondta:

— Ne sirj, mama, hiszen Imre bácsi nem beteg... látod... — és Gáborra mutatott.

Gábor csak most vette észre a gyermeket és a mint ott állt, hidegtől kipirult bájos kis arczával, csillogó, pajkos szemével, szakasztott mása volt Imre egyik gyermekkori arczképének, a mi mindig ott függött az anyjuk ágya fölött. Gábor a karjaiba kapta a gyermeket és össze-vissza csókolta.

— Én nem vagyok Imre bácsi, de a testvére, Gábor bácsi... — magyarázta.

— Úgy! — mondta a kis fiú a gyermekek kedves, éneklő hangján, — pedig egészen olyan vagy, mint Imre bácsi — és kis kezével megczirógatta az író arczát.

Nagyon jó emlékbemaradt nála Imre bácsi, a ki pár hónap előtt elhalmozta őt czukorkákkal, játékokkal; azért is vonzódott az Imréhez feltünően hasonló Gáborhoz mindjárt az első pillanatban.

Klára türelmetlen mozdulatot tett és kérdezte:

— Láthatnám mindjárt a beteget?

Az író elérte őt és azonnal letette a gyermeket, bár örömet dédélgette volna még, mert valami szokatlan, jóleső érzés melege járta át, mialatt a karjaiban tartotta a kis fiú hozzásimuló édes kis testét.

— Mindjárt hozzá vezethetem, — felelte Gábor hirtelen elkomolyodva, — türelmetlenül várja már. De kérem, uralkodjék magán, törülje le a könnyeit, nem szabad őt nagyon felizgatnunk.

Klára hirtelen letörülte könnyeit.

— Erős leszek! — mondta bátran.

De a szive azért rettenetesen dobogott, mikor pár perc múlva belépett Imréhez és azt halotthalványan, elváltozott arczczal látta feküdni a fehér párnák között. A szoba a chloroform és jodoform rettenetes szagával volt tele, az ágy lábánál egy betegápoló apácza ült, de a mint Klára a szobába lépett, azonnal távozott egy mellékajton. Klára összeszorította az ajkait, nehogy felzokogjon; e szomorú betegszobában, e sápadt ember kórágya mellett a halál árnyát látta lebegni.

— Klára! Klára! — szolt Imre gyenge, erőtlen hangon és a paplanon nyugvó sárga kezét a közeledő aszszony felé nyújtotta. Klára mindkét keze közé fogta

sneffre; sőt a parasztpuskások legtöbbje még fogolyra sem igen. A legkisebb szárnyas vad, a melyre ez a fajta Nimród lő, a vadruca. Mert az már «kiadós», ha t. i. tőkés, vagy ilyen nagyobbfajta.

Nos, a sörétes puskák közt már általában aszerint teszek különbséget, hogy ki vadászik velök. Szegény embernek, a ki éppen csak egy kicsit mozogni, járkálni akar valamely akár vadban szegény területen is és ugyanesak meggondolja, hogy mikor süsse el a puskáját: akármilyen sörétes puská megteszi. Elvégre *valahogyan* löni talán mindegyikkel lehet; legfeljebb csak közélről kell az alkalmat felhasználni, a mire a kis vad mégis kínálkozik. Hiába terjedt úgy el a kakas nélküli (hammerless) puská, azért a kakasos puskák még sokáig lesznek forgalomban. Először is azért, mert sok konzervatív hajlamu ember van, a ki nem tér át az újra, ha a régít is jónak látja. Sőt éppen azt látja jobbnak. Olvastam én már szakvadásztól is olyat, hogy már ő csak nem hagyja el a maga negyven év óta használt vén puskáját, mert hát csak az ám a puská! stb. Az ilyennel nincs mit vitatkozni. De az bizonyos, hogy a jókészítésű kakasos puská ma is viharállóbb, mint a legtöbb olesó «hammerless», hisz olyan egyszerű a «lakat szerkezete» és annyira nincs összefüggésben a töltényből kicsapódó gázokkal, hogy nem romlik, hanem akár egy emberéleten át is «szuperál», azaz jól működik. A mit a kakas nélküliekről nem lehet elmondani, legalább általában nem.

Tudok én olyan hétszáz (700) koronás hammerless (előkelő czóg direkt készítése), a melynek minden esztendőben elpattan a rugója. Igaz, hogy több ezer lövés után. De hát akkor is bosszantó az. Ellenben a kakasos puskának legfeljebb igen nagy ritkaságképpen a kakasa

török le. Belső szerkezeti hibájával énnekem soha bajom nem volt.

Egyébiránt az a kérdés, ki milyen szerepet szán a puskájának. Sok lövést csak finom puska bírhat el baj nélkül; a közönséges fajta megkotyog mihamarabb, mindene mozog s ennél nincs utálatosabb. Azután: messzire is csak finom puskával lehet elég biztosan löni. Mert a csőfurása jobb az ilyen puskának. Már pedig — és ez a főszempont — a *cső* teszi a puskát; nemcsak az anyaga, hanem elsősorban a furása. Ezzel (t. i. a furással) érhetjük el, hogy úgynevezett «messzehordó» puskánk legyen. De ezt a messzehordást nem szabad ám valami tulzott igénynyel elképzelni. Erről tudniillik legendák vannak ma már, még pedig olyanok tollából is, a kiket méltán tarthatunk legjobb szakértőink közül valóknak. Megnevezem Herényi Gotthard Sándort, a ki maga is jeles fegyverműves, minthogy teljesen berendezett, legmodernebb műhelye van, a melyben a legnagyobb igények számára dolgoztat. Ő tehát nem olyan ember, a ki a világba beszélhetne, mégis azt írta, hogy neki vannak puskái, a melyekkel százhusz, sőt százhuszonöt lépésnyiről is reálisan lövi a nyulat. Azaz: nem véletlen nála az ilyen lövés, hanem rendes dolog.

A míg én ezt magam nem látom, addig «érezni fogom a tiszteletteljes kételkedés illatát», boldogult Tóth Béla író társammal szólván. Mert valami fogalmam nekem is van a messzelövésről (söréttel is), de én a nyolcvan lépést olyan maximális távolságnak ösmerem és tapasztalom, a melyre, ha igazán reálisan, azaz a találás biztos lehetőségével lödözhetnék, boldogan érném be vele. Nekem is van olyan sörétes puskám, a mely ötven lépésnyiről nyolcvan söréttel a nyulalaku papiros-

azt a gyenge kezét, aztán leborult az ágy elé és hogy Imre előtt elrejtse a könnyeit, ráhajtotta fejét az erőltelen kézre.

— Végre itt vagy! végre!... — suttozta a beteg boldogan, — ne rejtse el az arcod, nézz rám, Klárám!

Klára felemelte a fejét; a szeme tele volt könnyel, részvéttel, jószággal.

— Édes... édes, — suttozta Imre átszellemült arccal. — Hát eljöttél? Nem feledtél el? Szeretsz még?

Mit tehetett Klára? Megmondhatta-e az igazat e súlyos betegnek? Szóval hazudni azonban még sem akart, azért csak bólintott a fejével...

De Imre nem érte be ezzel, a régen nélkülözött, boldogító szót Klára ajkairól akarta hallani.

Klára kénytelen volt azt kimondani, miközben gondolá: az irgalmasságból elkövetett hazugság nem bűn.

— Tudtam, oh tudtam, — mondta a beteg boldog mosolylyal, — tudtam, hogy nem szüntél meg szeretni, mert bármily kegyetlenül bántál is velem, a szerelmedben sohasem kételkedtem! Csakhogy... oh Istenem!... más viszontlátást reméltem, mást!... Elhozta a kis fiút?

— Igen... behoztam őt?

— Még ne, Klára... előbb beszéljük meg a fontos dolgokat...

— Fontos most csak az, hogy ne izgasd magadat, ne beszélj sokat; minden egyébre ráérünk később is...

— Nem tudom, — felelte Imre szomorú mosolylyal, — a halál nem vár és mielőtt meghalok, jóvá akarom tenni, a mit ellened vétettem...

— Ellenem? — nem értelek...

— Nőül akarlak venni, Klára... nemcsak a vagyonomat, de a nevemet is reád és fiamra akarom hagyni. Minden el van rendezve az esküvönkhöz, az öreg plébános csak az izenetünket várja, a végrendeletem megírtam...

Klára nem volt elkészülve erre; a meglepetéstől mintegy megkövülve hallgatta a beteg szavait...

Mit szóljon, mit tegyen? Igaz tehát, hogy az ember nem kerülheti el a végzetét? Mert mit nem követett ő el, hogy elvágjon Imre és közte minden összeköttetést? És nem használt semmi; férje, a kit válaszfalul állított közük, meghalt, a körülmények ide sodorták őt a nagybeteg ágyához, kényszerítették, hogy szerelmet hazudjon Imrének és most kényszerítik, hogy a felesége legyen! Mert a mit habozás nélkül megtagadott volna

táblába negyven szemet lő; a hatos sörétből pedig körülbelül harminchat vagy huszonötöt, a röpülő fogolyalakba pedig tizenkettes sörétből szintén ötven lépésnyiről harmincz szemet, de a mikor néha úgy hatvanöt lépésnyiről «lehozok» egy-egy foglyot, mindig szeretnék magammal kezét szorítani. Nyolczvan lépésnyiről is lőttem már nem egy kis vadat, de sohasem volt az az érzésem, hogy azt «bizonyosra vettem» és vehettem is. Egyszer egy régi kakasos puskámmal (lancaster volt) véletlenül száztizenegy lépésnyiről lőttem gerenczen (egy szem sörét találta) egy nyulat, a mely attól elnyult. Egy más alkalommal boldogult Ugron Gábor új Churchill-Hammerlessével vadruzáztam a naszvadi «vörösér»-ben, (már régen nyoma sincs ennek az «ér»-nek) és majdnem hanyatt vágódtam csudálkozásomban, a mikor a vizi vadászaton szabatosabb messzelövöldözéssel egy ruczát tizenkettes söréttel úgy lőttem le, hogy nyolczvankilenc lépésnyire volt tőlem, a mikor egyenest lekalimpálva ott maradt. A mikor rálöttem, még messzebbre lehetett, minthogy közepes famagasságban volt. Én nem akarom olyasmire mondani, a mit máskülönbön szavokhihető uriemberek állítanak, hogy az nem lehet; de én olyan Gothard-féle puskákat még nem láttam, pedig eléggé kiterjedt a vadászösmeretsegem és azt hiszem, már látnom kellett volna.

Száz szónak is egy a vége, a sörétlövés próba távolsága ma is a 36 méter, azaz ötven lépés. S én azt hiszem, hogy tekintettel az emberek versengő hajlamára, például a galamblovészetekeken már jelét kellett volna tapasztalnunk annak a faktumnak, valóságnak, hogy lehet azt a galambot — mondjuk — nyolczvan lépésnyiről is épp oly jól lőni, csak megfelelő puska kell hozzá. No, ha pedig van ilyen puska, akkor lehetetlen,

hogy a galamblovő gazdag sportsmanek pénzzel telt zsebe már rég ne biztosított volna ilyen nagy távolságra terjedő versenyeket is. (Bezzeg az automobilversenyek a legkisebb rekordnövekedést is rögtön «leszögeznek» és új, még nagyobb eredménnyel igyekeznek azt tulszárnyalni.)

Egyelőre megállapíthatjuk a közepes igényűek számára, hogy ötven lépés az a távolság, a mennyiről a jó lövőnek jó puskával és megfelelő tölténnyel minden vadat agyon kellene lőnie; azaz: ennyiről a jó puska feltétlenül megbízható. Messzebből mindegyre kétsége-sőbbé válik.

Nem árt valamit tudni arról sem, hogy a söréttel lövőnek majdnem mindig praktikusabb a kisebbfajta sörétet használnia, mint a nagyobbat. De azért ebben is kell mértéket tartani, mert a körülmények szerint néha jó ám az «öregebb» sörét.

Nyári foglászaton én a 14-es sörétet untig elégnek tartom; de ha a fogoly már «röpülősebb», azaz messziről kél, akkor a tizenkettes sörét a legjobb, a mit meg is tartok fogolyra mindvégig. A tízes sörét már fáczánra való, kivált télen, mert ősszel, nem nagy távolságról a tizenkettes sörét is untig elég neki. Különböztetést a távolság dönti el.

Hazárdabb lövőnek az erősebb sörét néha jobban beválik. Éppen ezért a téli nyulvadászatokra én jobbnak tartom a hatos sörétet a nyolczsánál, mert a körvadászatok sok alkalmát kínálják a fegyelmetlen messzelövésnek s a mohó vadász pufogat is derürebörura olyan távolságra, a melyre a nagyobb sörét feltétlenül jobb a kisebbnél. Éppen ezért, meg aztán ott, a hol kevés a nyul, de mégis elakarunk érni valamelyes eredményt, akár 4-es sörét ellen sem eshetik ki-

az egészséges kérőtől, tehet-e azt egy halálos beteggel szemben? Nem, ez annyi volna, mint rögtön megölni őt...

Imre egyetlen ballépés az életben, a visszás dolgoknak minő láncolatát vonja maga után!...

Klára nem mert, nem tudott nemet mondani és nem volt képes Imrét arra sem rábírnai, halasztanak el az esküvőt, a míg Imre jobban lesz.

Imre nem akart várni... Minek? A szertartás nem fogja őt kifárasztani, sokkal könnyebben érezte magát, a mióta Klára mellette volt...

— Eddig nem reméltem, hogy életben maradok, — vallotta be, — de most, mióta láttalak... nem tudom elhinni, hogy e boldogságnak vége szakadhat... élni akarok!... élni veled! Menj, siess Kláram, hozd be a fiamat, Gábor pedig küldjön a plébánosért.

* .

Klára halotthalványan, remegő ajakkal mondta aztán a mellékszobában Gábornak:

— Imre azt óhajtja, esküdjek meg vele azonnal, nem tudtam őt lebeszélni a szándékáról. Ha önnek a legkisebb ellenvetése is lenne e házasságot illetőleg, kérem, találjon kibuvót, hogy azt elodázzuk...

— Ellenvetésem, nekem? Miért lenne? — felelte Gábor hidegen. — Nem volt két nap előtt sem, a mikor az élettől duzzadó Imre bejelentette nekem nőülési szándékát. Régen szeretik egymást, miért ne lettek volna egymáséi?! Most pedig bűnnek tartanám, ha szegény bátyám utolsó óhajának teljesítésével ne édesíteném meg végperceit... És... ki tudja?... Az orvosok máskor is csalódtak már... A boldogság a legjobb orvosság és már sokszor tett csudát! Adja Isten, hogy úgy legyen!

«... Már sokszor tett csudát!» — visszhangzott Klára lelkében és ő megremegett arra a gondolatra, hogy talán egy hosszú élet alatt lesz színlelni kénytelen... De nem hátrálhat... a sors akarja, hogy ő Imre felesége legyen! Eh, mindegy, Gábor szerelmét úgyis elvesztette... Gábor óhajtja ezt a házasságot...

És Klára legyőzve a sors végzése által, tehetetlen-ségének tudatában lerokkadt egy karosszékebe és két kezébe temetve az arcát, csendesen zokogott.

— Mennyire szereti őt! — gondolta Gábor elszorult szívvel. És ment, hogy rendelkezék az esküvő iránt.

fogás, mert ebből két-három szem untig elég a nyulnak, ha csak nem a fülét, vagy a lábát éri a sörét. Hanem a 4-essel le is zárom a sörétfokozást; a régi időben divatos 2-est és 0 (nullást) meg dupla nullást, (farkasra például), már egészen a muzeumokba valónak tartom, természetesen minden fajtájával együtt a „*postulák*”, a mely a legrosszabb mindenféle töltényölom között, mert közletről is nagyon térít (szór) és akárhányszor csak a vad «inkorrekt» megsebzését okozza. A mikor posta kellene, ott tessék golyóval löni.

(Vége következik.)

A talajbetegségekről.

A modern gazda szakemberekkel vizsgálattja meg a földjét, ha pl. műtrágyát akar hozatni, mert nagyon jól tudja, hogy csak akkor számíthat haszonra, ha éppen azt az alkatrészt juttatja a földbe, a melyre annak legnagyobb szüksége van. Jól tudja ugyanis, hogy hiába adna még többet az amugy is meglevő tápanyagokból, ha nem azt pótolja, a miben hiány van. Ha szőlőt akar telepíteni, bizony nem sajnálja a fáradtságot s költséget és ismét szakemberhez fordul tanácsért, hogy az ő földjébe milyen fajtát ültessen, mert jól tudja, hogy másfajta szőlő díszlik a homokos, más az agyagos s ismét más a kövecses talajon. De az vajmi ritkán jut eszébe valakinek, hogy szakemberrel vizsgálta meg azt a területet, a melyet legelőnek szánt. Hiszen manapság a meglevő legelőt is inkább felosztják, feltörik, nemhogy újakat létesítenének. A hol pedig mégis megteszik, ott azt a területet jelölik ki, a mely bármi oknál fogva kalászos, vagy kapás növény alá nem alkalmas, sőt még mint kaszáló sem volna értékesíthető. A legtöbb gazda úgy gondolkozik, hogy az állatot a legeltetés mellett még úgy is etetni kell, hát nem baj, ha a legelő nem is jó termőföld, csak az a fő, hogy az állat járjon, mozogjon a szabad levegőn. Hát hiszen az tényleg lényeges feltétele az állategészségnek, hogy az a szegény állat is járjon, mozogjon a szabad levegőn. Azonban egyet sohasem szabad szem elől téveszteni, azt t. i., hogy a legelőterület *egészséges* legyen.

Már a legrégebb korban is összefüggést kerestek a talaj, víz, levegő, hőmérséklet és egyes betegségek között. A IV. század híres görög medicusa *Hippokratesz* is azt tanácsolja, hogy kísérjük figyelemmel a környék talaját, vizét és klimáját. És a modern orvosi tudomány igazat ad az ó görög orvosnak, a mennyiben azt tanítja, hogy vannak egyes betegségek, a melyek csak bizonyos területeken észlelhetők, de ott állandóan lapanganak; ha egy-egy időre meg is szűnnek, bizonyos körülmények behatása alatt újra élednek. Más vidéken ezeket a betegségeket jóformán csak hírből ismerik. Ezek az ú. n. *talajbetegségek*.

Ilyenek embereknél a typhus s a váltóláz, állatoknál a lépfene, serczegő üszök, rosszindulatú vizenyő, a tetanus. Mindezeknek kórokozója mikroszkopikus kis élő lény: hasadógomba, a mely a beteg állatok váladékával s az elhullottak tetemével kerül a földbe s ha ott fejlődésére alkalmas körülmények közé jut, hosszú fonalakat alkot, a melyeknek belsejében nagyszámú spóra fejlődik. Kellő hőmérséklet (28–30° C.) mellett már 1–2 nap múlva a bacillus széthull s a benne rejlő spórák felszabadulnak, megvárják, hogy a felszínre jutva, ismét bekerülhessenek az élő szervezetbe, hogy ott újra bacillussá alakulva folytathassák kárhuzatos működésüket. Van olyan talaj, a melyben a beléje temetett bacillus igazán örökre ártalmatlanná lesz, annyira, hogy még spóráképződésre sem kerülhet a sor, más talajban fejlődnek ugyan spórák, de azok örökre rejtve maradnak.

Itt közbevetőleg meg kell jegyezni, hogy a bacilusok éppen nem ellentállók. Elpusztulnak, ha nincs szerves anyag a közelükben, a miből táplálkozhatnak, megöli őket a fagy, a hőség, a szárazság. Annál ellentállóbbak spóráik. Nem árt azoknak semmi. Többször kiszáritva s újra benedvesítve hetekig kútvizben úszva sem vesztik el életképességüket, hanem kedvező viszonyok közt azonnal fejlődésnek indulnak. Kísérletek bizonyítják, hogy 6 éven túl megtartják fertőzőképességüket. De nemcsak akkor, ha laboratoriumi kísérletről van szó, hanem künn a szabad természetben is, a hol pedig kiszámíthatatlan esélyeknek vannak kitéve. Így *Oemler* megemlíti, hogy egy német gazdaságban a dögtemető földjét akarták trágyaképpen felhasználni s hogy még jobban megjavítsák, a földet behordták az akolba, hogy a juhok alatt maradjon egész télen át s ha a trágyalé már jól átjárta, mint pompás érett trágya kerüljön a szántóföldre. Alig néhány nap múlva heves lépfenejárvány kezdődött. Volt rá eset, hogy egyetlen éjjel 41 db. juh hullott el. Két hét leforgása alatt elpusztult 312 állat. A tulajdonos erre más akolba terelte a megmaradt juhokat, a földet pedig kihordatta s beléje temetve a lépfeneben elhullott juhokat, *négy évig* érintetlenül hagyta, azután az egészet a komposzt trágyához csapta s az egész télen át felgyülemelő trágyát, hulladékot, szemetet, hamut is mind odahordatta. Tavasszal jó sok meszet kevert közéje s alaposan átlapátolva trágyalével bőven megöntözte. Az átforgatást többször ismételte s az egészet 1½ évig érni hagyta. Majd kihordatta a legelőre, éles, nehéz ekével jól felszaggatta a rét felszínét s fűmag és lóheremagkeverékkel bevetette. A vetés nagyon szépen kikelt s buján növekedett. Azonban alighogy ráeresztették a juhnyáját, újra kezdődött a lépfenejárvány, a mely pedig eddig szünetelt. Két nap alatt belepusztult 13 anyajuh. A tulajdonos erre egy egészséges nyájából 10 értéktelen mustrát terelt a legelőre, hogy lássa, vajjon csakugyan az-e hát a baj oka. A kísérleti juhok közül is elhullott egymás után 3 db. lépfeneben. Most már bizonyossá vált, hogy a fertőzött föld 6 évi nyugvás és ismételt átforgatás után, dacára a mésszel való keverésnek még mindig fertőzőképes volt.

Egy másik gazda pedig a telke egyik sarkába földelt el egy lépfene tehénhullát. 6 teljes esztendeig ezt a helyet gondosan kerülte és parlagon hevertette. Nem is volt egyetlen egy lépfene elhullás sem a tanyán. A 6. év letelte után a tulajdonos a tehénhulla szomszédságában ásatta meg a répavermet, a melynek azon-

ban csakis egyik sarkára került a fertőzött földből. Egész télen át ebből a veremből etetett a gazda anélkül, hogy baj történt volna. Végre a veremnek a tehénhullával szomszédos részére került a sor, mire a 13 ökör, 1 tehén és 1 üszőből álló szarvasmarhaállomány rövidesen elhullott, csak az üsző maradt életben. Az anyajuhok s bárányok egy akolban voltak, a bárányok kaptak répát, azok elhullottak, az anyák nem, azok életben is maradtak.

Ezek gyakorlati példák, a melyeket nem sorolhatunk a tudományos kísérletek közé, de a melyek mégis csak megerősítik amazoknak a helyességét.

A tudományos kísérletek lefolyása más. Laboratorumokban a megvizsgálandó földből 1—2 g.-nyit beoltanak a kísérleti állat bőre alá s az elhullott kísérleti állat vérével, vérsavójával s egyéb váladékával új kísérleti állatokat oltanak be, a melyeknek vérével aztán gélatin vagy agar-agar lemezre hintik. Az ott fejlődő tiszta tenyészetekből aztán megállapítják, hogy milyen talajbetegség bacillusai, illetve spórái élnek az illető talajban.

A talajbetegségek spóráin kívül még más nem patogén hasadógombák is élnek a földben, melyeknek egy része egyenesen a patogen csírák rovására fejlődik: ilyenek pl. a penészgombák, a melyek nem mindig, de bizonyos körülmények között tönkre tehetik a patogen spórákat. A *Fränkel*-féle talajfuro segélyével azt is megtudhatjuk, hogy milyen mélységben hány s milyen mikroorganizmus él a talajban. A talajfuroval ugyanis bizonyos előre meghatározott mélységre a földre hatolunk, aztán egy csavarással félretoljuk a talajfurot borító hüvelyt, mire a föld annak belsejébe hatol. A furókészülékből az ekként nyert földből sterilizált platinakanállal kiveszünk $\frac{1}{2}$ cm.³ mennyiséget s azt ott rögtön olvasztott gelatinnal telt kémlőcsöbe visszük s platinadróttal jól megkeverjük. Majd a gelatinát *Esmarch* eljárása szerint felhengergetjük. Az egész aztán a szekrénybe jő. Mihelyt a tenyészetek fejlődésnek indulnak, mikroskoppal meg lehet határozni, hogy milyen fajhoz tartoznak, esetleg platinadrót segélyével anyagot lehet venni állatkísérletek czéljára. *Miquel* egy park földjében 20 cm.-nyire a pázsit alatt 700.000 élő lényt számlált meg 1 gr. földben. *Flügge* műveletlen szűztalajban 1 cm.³ földben 100.000-et számolt meg. A mikroszkopikus élőlények száma legnagyobb a felszín közelében, aztán fokozatosan csökken. Rendes talajban 1—3 méternyire a föld felszíne alatt már bakteriummentes a talaj, de földcsuszamlásokban vagy repedések mellett *Beumer* még 6 méter mélységben is 210,000 mikroorganizmust talált 1 cm.³ földben.

Ismétlem, nem minden mikroorganizmus okoz betegséget, sőt még a kórokozó bakteriumok és spóráik is ártalmatlanok, míg a földben nyugszanak. Kárhózasat működésük csak akkor kezdődik, ha ismét a föld felszínére juthatnak s onnan akár a fű vagy takarmány útján, vagy az ivóvízzel, esetleg mélyreható sebeken át bejuthatnak az élő szervezetbe. Ez pedig csak bizonyos talajviszonyok mellett történhetik.

Laza kavicsos vagy homokos talajban az eső és hólé

nagy mélységre hatol be s magával ragadja a talajban esetleg található bacillusokat vagy spóráikat is, a hol azok örökre ártalmatlanná lesznek. Ha a laza talaj nem mély, hanem oly tömör szemecskékből álló réteg van alatta, a melynek egyes szemecskéi közé levegő nem hatolhat, akkor ez a talaj nem ereszti át a vizet; az felgyülemlik s valóságos tavaeskákat alkot fölötte; ez a talajvíz. A talajvíz nem mozdulatlan víztükör, hanem lassan tovafolydogáló földalatti folyócska, a melyet itt-ott tavak szakítanak meg.

A talajvíz a föld felszínétől nem egyenlő mélységben kezdődik, hanem a vízáteresztő réteg vastagsága szerint hol alacsonyabban, hol magasabban. A magasabban fekvő részokről természetesen az alacsonyabban fekvő felé folyik a víz, esetleges mélyedéseket betölt s kisebb-nagyobb tavakat alkot. A talajvíz magassága, illetve vízbősége sem egyenlő. Nagyobb esőzések, hóolvadás után a földalatti patakok és folyócskák megáradnak s a felettük levő vízáteresztő rétegen át a föld felszínére törnek s ott képeznek kisebb-nagyobb pocso-lyákat, a melyek idővel eltűnnek, a hó csapadék után beálló szárazabb időben elpárolognak. A talajvíz is visszatér rendes medrébe. Ez a talaj, a mely hol pocso-lyákkal fedett, hol meg száraz, a legjobb melegágya a talajbetegségek spóráinak. Lássuk tehát egy ilyen kör- nemző élete folyását.

Valamilyen váladékkal vagy hullával a földre jut, ott alkalmas körülmények között spórákat termel. A spórákat az esővíz lemossa a talajvízbe, hol évekig is eléleg élnek mindaddig, míg áradás útján a föld felszínére jutnak, de még a pocso-lyában sem ártalmasak. A száraz idő bekövetkezése után a talajvíz visszahúzódik a mélységbe, a spórák azonban megtapadnak s kiszáradnak, aztán fűvel vagy ivóvízzel együtt bekerülnek valamilyen állati testbe, a hol csakhamar bacillussá válnak s áldozatukat megbetegítik, elpusztítják.

A talajbetegségek leghathatósabb ellenszere az ár-területek, mocsaras rétek, legelők, berkek lecsapolása, alagszóvezése, csatornázása, szóval a talajvíz szabályo- zása és a hullák elégetése. *Dr. Kukuljevič József.*

Különfélék.

Udvarhely vármegyei erdőőri személyzet átlépése az új nyugdíjcsoportha. Az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédségélypénztár új csoportjába a következő Udvarhely vármegyei erdőőrök és erdőszolgák irattak át és pedig: az I. csoportból: Simin Ferencz, Nagy László, Mihálykó István, Parajdi Mózes, Jakab Antal, Lőrincz Mihály, Tófalvi István, Fábrián Mózes, ifj. Molnár Péter, Vajda János, Molnár Imre, Czirják Antal, Nagy Pál, Molnár Péter, Máthé Ferencz, Molnár Lajos, Péterffy András, Kolozsi Márton, Duka István, Csoma Ferencz, Veres Sándor, Szatz Péter, Fosztó József és Imre Márton; a IV. csoportból: Olasz Márton, Hollósi István, Benedek Simon, Szakács József, Jánosi Lajos és Nagy Mihály.

A gyógynövények hasznáról. Igaz, hogy vannak gyógynövénytanfolyamok, de az erdészeti altisztek közül a legjobb akarat mellett is, csak kevesen vehetnek azon részt. De nem is kell jobb tanfolyam, mintha egy olyan gyógynövény ismertető könyvet * szerzünk be, mely nem csak a növényt, hanem azt is megismerteti, hogy melyik növény milyen betegségnél használható és miként készíthető el. Úgy vélem, hogy pár koronát még a legszűkebb viszonyok közt is áldozhatunk erre a célra, mert sokan vannak köztünk olyanok, a kik az orvostól és gyógytáraktól nagy távolságban laknak, ezeknek válik különösen az ilyen könyv nélkülözhetetlen kincsé, mert ennek nyomán egész kis gyógytárt rendezhet be otthon. Azokból a gyógyfüvekből, melyek a domboldalt vagy völgyet lepik el, ösmertetésül felhozok egynehányat. Az ezerjófüvet olvasóink közül mindenki ösméri, rózsaszínű, apró csillagalakú virágja, megőzve nagyon keserű levelet ad, mely a gyomorfájást hamar megszünteti, ha a beteg naponta háromszor 2—2 deczit iszik belőle. Hát a kakukkfüvet, avagy a citromfüvet ki ne ösmerné, apró lilaszínű virágjával és kellemes illatával már jó messziről feltűnik; ha e két növényt összekeverjük s a gyógygőzölőbe teszszük, a fejszaggatást megszünteti, a mi érthető is, mert minden növény kisebb-nagyobb mennyiségben illó olajat tartalmaz, a mi gőzölögetés közben a test likacsain felszívódván, jótékony hatással van a beteg testrésze. Sok illó olajat tartalmaz még a vad menta, a burgonyaszár, a paradicsomszár, stb. E két utóbbi növénynek szára-indája, melyet sokan kidobnak a kertből, megszünteti a reumát.

Én azt tartom, hogy a mit önmagán próbál ki valaki és az beválik, helytelenül cselekszik, ha azt embertársaival nem közli. A külföld erdészeti személyzete, (mint pl. a szomszéd Lengyelhonban) sokkal előrehaladottabb e tekintetben. Ott az erdész kimegy falubeli fogadott napszámosaival az erdőre s szekér számra szedeti a gyógynövényt, melyet haza hozva, árnyékos helyen száríttat meg; ezzel nemcsak házi gyógyszerkészítésére szükségletét fedezi, de eladásra is bőven kerül. Leginkább Poroszország veszi meg, métermázsa számára. S persze ebből az összegből busásan megtérül az az összeg is, a mit ő adott ki a napszámosokra. Igen ám, csak hogy a gyógynövény gyűjtésnél az erdész is künn van egész nap s felügyel a munkára.

Nagy és régi átká az a mi nemzetünknek, hogy még mindig nem tud felébredni lustaságából s hogy még mindig nem tud példát venni idegen nemzet élelmeségétől. Bezzeg a cím és rangkórság tekintetében első helyen állunk, no meg a fényűzési cikkek beszerzésénél is. Magam voltam tanúja annak, a mikor egy erdőlegény kölcsön vett pénzen szerzett be arany gyűrűt magának.

Nézetem szerint, nem az arany gyűrű, lakk cipő stb. az, a mi tekintélyt szerez mások előtt s felebbvalóink becsülését nyeri meg, hanem a munkásság, szerénység,

* Dr. Flóris Áron orvosnak, Budapest (VIII., Karpfenstein-utca 18. szám) jelent meg újabb egy ilyen könyve. Szerző.

szorgalom, no meg az intelligencia, vagyis a felsőbb emelet tárháza legyen gazdag, az hozza meg leginkább a közbecsülést. Csakhogy sajnos, de való, a mi erdészeti altisztjeink vajmi kevés gondot fordítanak a lélek ápolására. Külföldön jártamban kellemesen tapasztaltam, hogy ott 5—6 erdészeti altisztí családnak közös könyvtára volt, a hová közösen összetett pénzből szereztek meg a szépirodalmi műveket. Bizony az ilyen példát követhetnék a mi altisztjeink is! J. G. M.

Gyümölcsfák termőképességének tartama. Csudálatos, hogy az emberiség, még a műveltebb osztályok tagjai, de sőt a gazdák maguk is mennyire tájékozatlanok a fák termőképességének korhatárát illetően. Közélebb egy előkelő német szaklap hasábjain folyt le erről a thomáról egy érdekes polémia s szinte nevetséges-ségnek tűnik fel, de tény, hogy akadt még tudós botanikus és pomologus hírében álló szakember is, a ki a dologhoz hozzászólva, a fáknak túl hosszú élettartamát s messze időkre kinyúló termőképességét a mesék birodalmába tartozó humbugnak állította. Holott pedig ez épen nem mese, de pontosan megfigyelt és hitelesen megállapított pozitív valóság. A gyümölcsfák közül a körtefa az, a mely nagyon hosszú életű és hihetetlenül hosszú időközön át gyümölcsözik. Vannak még ma is olyan körtefák, a melyek már 2—300 év óta teremnek. Az almafák leghosszabb termőképes korhatára 100—150 év; a Harz-vidéken áll egy almafa, a mely 120 éven felüli kora dacára ma is termőképes. A Krim-félszigeten áll egy diófa, melynek híre még Ázsiába is eljutott; erről a diófáról azt tartják, hogy több mint ezer éves, de azért évente ma is leszednek róla 80—100.000 szem diót. A narancsfák 50—80 évig termőképesek, ép úgy, mint a fügefák. A canterbury érseknek London területén levő kertjében van egy fügefája, melyet még 1410-ben ültettek — s ez a nagy időket élt fa-Mathuzsalem még manapság is bőven termi a legpompásabb gyümölcsöt.

Az állatok korhatára. Az állatok korhatárára vonatkozólag majdnem mindegyik természetbúvár mást és mást mond, a mi fölött nem is lehet megütközni, mert hisz a szabadban, a nagy természetben és vadon élő állatoknál bajos, szinte lehetetlen megfigyelni és meghatározni, hogy mennyi ideig élnek, mert a legtöbbit ellenségeik idő előtt elpusztítják s e mellett örökös vándorlásaik és helyváltoztatásuk miatt nem is lehet őket megfigyelni s egy-egy megfigyelés alá vett állat mihamar eltűnik szemeink elől. A megfigyelés és a kor meghatározás tehát csak a fogságban levő állatokon alkalmazható, ámde az ily módon nyert adat nem lehet általános érvényű és minden ugyanazon nemhez tartozó állatra vonatkoztatható. A következtetésre elég biztos alapot nyújtó adat azonban van sok, — a mik közül néhányat fölemlítünk a következőkben. Toulonban 1883. évben elfogtak egy elég szépen fejlett gyíkot, a mely akkor 50 gramm súlyú és 30 cm. hosszú volt. Azóta is fogságban van és maig is él ez a gyík s a

fogságban jól is fejlődött tovább, a mennyiben máig 155 gramm súlyt és 57 cm. hosszúságot ért el. Ime egy korhatár, a mit eddig nem is hittünk. Egy felső-sziléziai erdész pár év előtt lelőtt egy farkast, a melynek nyakán egy ércz-nyakkötő volt e fölirással: «Königrätz 1866 julius 3.» Ez a farkas tehát öregebb 45 évnél. A hattyú a közhit szerint elél 300 évig is. Knauer azt állítja, «Naturhistoriker» című művében, hogy látott 150 éves sólymot; szerinte Berlinbe 1819-ben egy sas múlt ki, a melyet 1715-ben, körülbelül 10 éves korában fogtak el. Egy fehérfejű kánya 1824-ben dögölt meg Schönbrunnban 118 évi fogság után. A holló eléli a 100 évet is, míg a csóka alig viszi 25 esztendeig — fogságban. Amerikában, Oregonban, Knowfarmon él egy vadbizon-házibivaly bastard, a mely ma 60 éven felül van s még most is vígan huzza az igát. A házi kakas 15—20 évet is megérhet, a galamb ellenben átlagosan csak 10 évig él. A fülémüle a fogságban elél 10 esztendeig, míg a kanári madarak 12—15 évig, sőt a szabadban több évtizedekig is életben maradnak.

Időjelzés. A «Meteor» szeptember hó második felére a következő időjelzést teszi közzé: Szeptember hó 2-ik felének változási napjai 17—18—21 és 26-ra esnek. 17-én Jupiter együttállása szeles, hűvös, esetleg viharos jellegű időjárást van hivatva hozni s csak a 21-iki változási nap lesz újra meleg befolyású és száraz jellegű, mely utóbbi egész a hó végéig megmarad.

Hivatalos közlemények.

Felhívás kitüntetések és jutalmazásokra.

Az «Országos Magyar Vadászati Védegylet» igazgatósága az alapszabályok értelmében közzéteszi, hogy a folyó 1912-ik évre 3000 koronát irányozott elő, hogy abból a vadállomány megvédése körül a folyó 1912. évben kiváló érdemeket szerzett hivatásos vadászokat, vadőröket, vadőri teendőikkel is megbizott erdőőröket, úgy nemkülönben a közigazgatási, közbiztonsági és pénzügyi hatóságok alatt álló ama buzgóbb közegeket, a kik a vadászati törvény ellen elkövetett kihágások üldözése, kipuhatólása és feljelentése által szereztek érdemeket, hiteles ajánlatok folytán érdemekkel kitüntesse vagy pénzbeli jutalmakban részesítse.

Az érmek bronzból vagy ezüsből, a jutalmak 50 K-tól 200 K-ig terjedő összegben adatnak a vadászati szempontból kártékony vadak és állatok eredményes pusztításáért; a hasznos vadak tenyésztése körül elért kiváló sikerekért; *vadörzök elleni sikeres működésért és feljelentésért s azokkal szemben tanúsított bátor és kötelességű viselkedésért.*

Ezen jutalmakra első sorban jogosultak a vadörzésre felesküdtetett, illetőleg a hatóságnál mint ilyennek bejelentett egyének, ha maguk, vagy az, kinek szolgálatában állanak, az «Országos Magyar Vadászati Védegylet» tagjai.

A kitüntetésre vagy jutalmazásra általános egyszerű jó magaviselet, vagy hosszú szolgálat nem elégségesek s azokra csakis a vadászati ügy érdekében kifejtett és az itteni feltételek szerint minősülő kiválóan eredményes munkálkodás érdemesít.

Oly esetekben, midőn az illető vadörző keresetképtelenné válik, az «Országos Magyar Vadászati Védegylet» esetleg évi segélyben is részesíti az illetőt, vagy özvegyét és árváit, a mi több évre is kiterjedhet.

A bejelentések az eset megtörténte után lehető mielőbb, de *legkésőbbben folyó évi október 31-ig* az egylet titkárságához (Budapest, VIII., Gyöngytyúk-utca 13. sz.) intézendők. A bejelentésbe irandók:

a) Az ajánlottnak neve, kora, polgári állása, foglalkozása, eddigi magaviselete és szolgálati éveinek száma.

b) Rövid hű leírása a cselekménynek, melynek folytán az illető kitüntetésre vagy jutalmazásra ajánlatik; megnevezése az illető kir. bíróságnak, melynél az ügy bejelentetett.

c) Az a) és b) pontok alatt felszámoltak bizonyítása a vadászat tulajdonosa által — oly kijelentéssel, hogy a mennyire ő tudja, az esemény elbeszélése a valósággal megegyez.

d) Ajánlat ugyanattól a körülményekhez képest kitüntetésre vagy jutalmazásra, mit az «Orsz. Magyar Vadászati Védegylet» igazgatósága — fenntartván magának az elhatározást — irányadóul veendő.

A jutalmazások és kitüntetések az «Országos Magyar Vadászati Védegylet» hivatalos lapjában, a «Vadászlap»-ban fognak közzététetni.

Budapest, 1912. évi április hó 10.

Az «Országos Magyar Vadászati Védegylet» nevében:

Hg. Esterházy Miklós s. k. védegyleti elnök.

*

Adómentes cukor méhek etetésére.

A folyó év tavaszán beállott utófagyok az ország jelentékeny részében tönkretették a mézelőnövényeknek, különösen az ákácznak a virágzatát. Ennélfogva nemcsak az idei mézszüret maradt el, hanem a méhesládok is nagyon gyenge állapotban jutnak betelelés elé és így félni lehet attól, hogy legnagyobb részük táplálék hiányában el fog pusztulni és ennek folytán a jövő évek méztermése is nagymértékben csökkenni fog. Az Országos Magyar Méhészeti Egyesület ezért a kormányhoz fordult, hogy a méhesládok fenntartása végett a téli etetéshez szükséges cukormennyiséget adómentesen engedélyezze. A pénzügyminisztérium a földművelésügyi minisztérium közbenjárására megengedte, hogy az Országos Magyar Méhészeti Egyesület igazolása alapján méhek etetésére a folyó év ősztől kezdve egész jövő év márczius hónap 15-ig összesen 5000 q nyerscukor adómentesen a méhészeknek kiszolgáltassék. Ezen adómentes cukor igénybevétele a következő föltételekhez van kötve: 1. Méhesládokként 5 kg. cukor vehető igénybe, mely négy százalék homokkal és egy százalék fűrészporral van denaturálva. — 2. Az eziránti kérések

az Országos Magyar Méhészeti Egyesület útján terjesztendők a czukorgyárak középponti eladási irodájához. — 3. A kérvényeken a községi előjárásnak kell igazolnia, hogy az illető méhés hány méheslád birtokában van. — 4. Az Országos Magyar Méhészeti Egyesület pedig igazolja, hogy az illető méhész méhei fenntartása végett czukorral való etetésre kényszerítve van. A kiszolgáltatandó adómentes nyerscukor ára métermázsánként 31 korona. Az adómentes czukor beszerzésére és felhasználására vonatkozó részletes utasítás, valamint a kérvényeknek mintája az Országos Magyar Méhészeti Egyesülettől (Budapest, IV, Veres Pálné-utca 40) díjtalanul megszerezhető.

Előfizetési díjak nyugtázása.

Az 1912. évi augusztus hóban a következő előfizetési díjak folytak be az Országos Erdészeti Egyesület pénztárába:

Nagyenyedi adóhiv. hd. 21-93, Csíki Dénes —20, földmív. min. hd. 29-70, Muránszky Sándor hd. 29-79, Kossovai erdőgondnokság 6—, Papp Albert —20, fehértemplomi vagyonszék hd. 19-15, apatini erdőhiv. hd. 17-15, Dostal Ede hd. 24—, gróf Vigyázó S. urad. hd. 13-35, Gergeta Mátyás 2-04, Nagy László Eld. 18-35, M. k. lipótújvári főerdőhivatal Eld. 59-50, Sárossy János Eld. —20.

1 koronát fizettek: Eötvös Béla, Klugyirik István, Erdősi József, Wariuszky Miksa, Brunner András, Tomasovics Svetozár, Hartmann György, Sáska János.

2 koronát fizettek: Kovács János, Stenczinger Sándor, Ardamicza János, Kocsis Mihály, Kottek Antal, Buváry Ferencz, Szédlmayer Gyula, Haracsi Gyula, Kapász János, Miksa József, Bakk Ferencz, Kalota Jenő, Eszter József, Huszágh Adolf, Ondrusek József, Kodón János, Rész Mihály, Nehéz Miklós, Szőke Gyula, Hódi Menyhért, Farkas József, Seemann Norbert, Dobó Imre, Szabó József, Schneider Jenő, Forgács Mihály, Tompa István, Cselka Nándor.

3 koronát fizett: Bogár Mihály.

4 koronát fizettek: Székely István, Bencze Dezső, ifj. Thobiás Gyula, Tomcsala János, Rochlitz Dezső, Dworzák Lajos, Horváth József, Német József.

Szerkesztői üzenetek.

Gyakran érkeznek felszólalások kiadóhivatalunkba a címzalagon átjavított lakcím miatt. Ez úton közöljük, hogy ezen átjavításokat nem a posta, hanem kiadóhivatalunk eszközli a bejelentett címváltozás alapján, a nagyobb arányú címnyomatási költségek megtakarítása céljából. Kérjük tehát, hogy fölösleges reklamációkkal a t. előfizetők ne forduljanak hozzánk.

K. R. A bernáthegyi kutyának valószínűleg fülgyuladása van. Erre vall a fejrázogatás és a fülfolys is. Mindenekelőtt tükrrel meg kellene nézni, hogy nincs-e a fülben idegen test. Ha nem áll módjában állatorvoshoz vezetni a kutyát, akkor szerezzen be egy körülbelül 250 gr ürtartalmú, körtealakú vagy akár gömbölyű lehetőleg gummivégű fecskendő (gummiból) s langyos szódabikarbona-oldattal fecskendezze ki óvatosan, de alaposan a kutya fülét. Ha le tudja fektetni s rögzíteni a kutyát, akkor tegye meg olyképen, hogy a szódabikarbonás oldat egy ideig benn maradjon a fülben s a fülzsirt feloldja. Néhány perc múlva aztán újabb befecskendezéssel szorítsa ki az előbbi oldatot. A szóda ugyanis elszappanosítja a fülzsirt s tisztán kihozza. Ha már nagyon meggyült a fülzsír s golyóvá tömörült, akkor azt is kihozza, ha nem is rögtön. Naponként legalább is 3-szori befecskendezés kell. Mihelyt azonban némileg megtisztult a füljárat, iparkodjék a kutya fejét oly módon forgatni a világosság

felé, hogy a fény a fülbe essék, a fülkagyló óvatos kihúzása mellett ez sikerülni fog, esetleg egy kis kézitükör fegyélyével a napfényt vagy gyertyafényt is sikerül majd a fülbe vetíteni s akkor megláthatja, nincs-e ott valami idegen tárgy. Ha ilyen nem látna s a fül belül vörös, gyuladt vagy genyes, akkor nem tehet mást, minthogy a hydrogenhyperoxidos befecskendezéseket folytatja, de naponként legalább 3-szor. Hydrogen-hyperoxid helyett tán jobb lenne hyperolt használni, még pedig 1 gr. hyperolt 60 gr. vízre.

A kutya füleit pedig kösse le háromszögletű kendővel, a mint azt «Az Erdő» ez évi 7. számában közölt ábra mutatja. Másrétül látatlanban én sem tanácsolhatok. Dr. Kukuljeri József.

G. L. Miután előbbi levelét már megsemmisítettük, a kívánt hirdetést nem tudjuk közzétenni, írja meg még egyszer a hirdetést s küldje azt el lapunk kiadóhivatalának (Budapest, V., Alkotmány-utca 6 szám) s jelezzé levelében, hogy a hirdetésért járó díjat meg fogja fizetni. Akkor hirdetését közölni fogjuk.

S. T. Hirdetését csak akkor közölhetjük, ha az érte járó hirdetési díjat hajlandó megfizetni, mert mint azt már sokszor megmondtuk, csak álláskeresletre vonatkozó hirdetményt közölhetünk díjmentesen. Szíveskedjék nyilatkozni, hogy kívánja-e díjfizetés mellett a közlést.

XXX. e. v. 1. Olyan állami gyárról vagy műhelyről nincs tudomásunk. Legjobb volna, ha e tekintetben valamelyik iparfelügyelőhöz fordulna. 2. Budapesten van ugyan az államvasutaknak gépgyára, de hogy oda állami ellátás mellett tanulókat vénének fel, arról nincs tudomásunk. Az iparfelügyelő különben ezt is megmondja. Más állami gyár Budapesten — tudunkkal — nincs. Van azonban Aradon, Kolozsváron, Marosvásárhelyen és Szegeden állami fa- és fémipari szakiskola, a hol négy évi tanidő alatt szakképzett iparos segédeket nevelnek, s ennél fogva felkarolja különösen azon elméleti és gyakorlati ismereteket, melyek az épület- és bútortan-asztalosság, valamint a lakatosság és géplakatoság iparszerű üzésére szükségesek. A négy évi tanidő alatt a tanulók nemcsak elméleti, hanem gyakorlati kiképzést is kapnak s a végzett tanulók jogosítva vannak munkakönyvet váltani és a megfelelő képesítéshez kötött iparágban működni. Rendes tanuló az lehet, a ki valamely közép- vagy polgári iskola második osztályát, vagy hat elemi osztályt sikerrel végzett, 12-ik életévét betöltötte s kifejezett, ép testalkatú. Tekintettel a felveendő tanulók korlátolt számára, mindig aug. 15-ikéig kell a szakiskola igazgatóságánál a felvétel iránti kérvényt benyújtani. Később jelentkezők csak üres hely esetén vétetnek fel. A tanév szeptemberben kezdődik, tandíj nincs. Az idén tehát erről már lekészt, de esetleg ide is fordulhat a fentebbi kérdésekben tanácsért. 3. Forduljon a «Földművelési Értesítő» kiadóhivatalához: Franklin-Társulat Budapest (IV., Egyetem-utca 4. szám), ha van felesleges példányuk, úgy annak ára ellenében megküldik. 4. Lapunk kért számaát megküldtük. 5. Ön azt kérdi, «vajjon tanácsos volna-e fenti eseteket a kerületi csendőrpáncsnoksághoz feljelenteni s ha igen, mily határidőn belül kell azt tenni?». Így feltéve a kérdést, mást nem mondhatunk, mint hogy nem tanácsos a csendőröket a kihágás miatt feljelenteni, mert ha már önök az ottani csendőrökkel úgy is hadilábon állanak, akkor feljelentés esetén még kellemetlenebb helyzetbe fognak kerülni. Másrészt azonban önnek, mint felelködött erdőőrnek, kötelessége a csendőröket feljelenteni, mert hogy a kihágást csendőr követte el, az még súlyosabb beszámítás alá esik. Legjobb, ha e tekintetben az erdőgondnokságtól kér tanácsot. A feljelentésre határidő nincs szabva.

G. F. Előfizetése ez év végéig rendezve van. Az előfizetés lejártának a címzalagon való feltüntetését azért hagytuk el, mert igen sokan csak negyedévenként fizetnek elő s így minden negyedévben új címzalagokat kellene nyomtatni, a mi bizony költségbe kerül; ezt pedig meg lehet takarítani, mert ha valaki nem tudja, hogy meddig fizetett elő, szívesen megmondjuk.

G ÁLLÁSKERESLET ÉS KINÁLAT G

Szakvizsgázott, középiskolát végzett 24 éves erdőőr, ki a magyar és német nyelvet szóban és írásban teljesen bírja, jelenleg (ez év szeptember 15-ig) mint ténylegesen szolgáló tűzér-Vormeister, irodában mint gépiró van alkalmazva, bármiféle megélhetést biztosító erdőaltiszti állást elfogad ez év október vagy november 1-ére. Szíves megkeresések az alábbi címre intézendők: Brunner József, Godisa, U. p. Felsőmind-szent, Baranya megye. (39.)

34 éves, róm. kath., családos, kiszolgált csendőr, december vagy január 1-re erdőőri állást keres. Címe a szerkesztőségénél megtudható. (40.)

25 éves, nős erdészeti altiszt, ki jelenleg egy nagyobb uradalomnál van alkalmazva mint önálló pagonyerdész, birtokbérbeadás miatt november 1-től hasonló állást keres. A vadászat minden ágában teljesen jártas és a műszaki fáczántenyésztésben is némi gyakorlattal bír. Beszél magyarul és németül. Címe a szerkesztőségénél megtudható. (41.)

G HIRDETÉSEK G

Sétabot és esernyőnyél pálcza termeléshez alkalmas — tekintet nélkül a távolságra — som-, mogyoró-, veresgyűrű-, köris-, gyertyán-, esetleg tölgyсарj-erdőket megvesz, saját költségen megnézet, ilyen erdők közvetítését vagy ajánlását megfelelően honorálja.

*Bing és Muránszky bottermelő cég,
Pelsőcz, Gömör megye.*

(1.VI.3.)

Pagonyerdészi vagy pagonyvadászi állást keres 1913. év jan.—ápr. havi belépéssel, jelenleg nagy uradalomban alkalmazott fiatal pagonyvadász, a ki az erdőkezelésben, fővad, fáczántenyésztésben jártas, a magyar, német és tót nyelvet bírja, végzett középiskolát, erdőőri szakiskolát, kitűnően tette le a szakvizsgát és elsőrendű bizonyítványokkal rendelkezik. Címe a kiadóhivatalban. (2.IX.3.)

Faadási hirdetés. 51,059. I. B-3. 1912. sz. A szusáki kir. erdőhivatal kerületéhez tartozó skarei kir. erdőgondnokság «A» üzemosztálya IV. vágássorozatában és a ljeskovaci kir. erdőgondnokság «A» üzemosztályának II., III., IV. vágássorozatában elhelyezett 1912. évi rendes vágásterületeken, továbbá a skarei kir. erdőgondnokság «A» üzemosztályának I., II., III., IV. vágássorozataiban és a ljeskovaci kir. erdőgondnokság

«A» üzemosztályában II., III., IV., V. vágássorozataiban elhelyezett 1913. évi rendes vágásterületeken, végül a skarei «A» üzemosztály IV. és a ljeskovaci kir. erdőgondnokság «A» üzemosztály IV. vágássorozatában elhelyezett 1914. évi rendes vágásterületeken előforduló, az illető kir. erdőgondnokságok jelzőkalapácsával kiharásználásra kijelölt, számozó koronggal megszámozott és a megkötendő szerződés jóváhagyásától számítandó 5 (öt) év alatt kiharásználendő 15,906 drb lucz és jegenyefenyő és 11,958 drb bükkfatörzseknek tövön az erdőn való eladása céljából a szusáki kir. erdőhivatalnál az 1912. évi szeptember hó 25-én délelőtt 11 órakor zárt írásbeli ajánlatok útján történő versenytárgyalás fog megtartatni.

Az eladásra szánt törzsek becslés szerinti tömfatömege 59,436 m³ fenyőfa és 28,619 m³ bükkfa.

Kikiáltási ár: 245,436 (Kettőszáznegyvenötezer négy-százharminczhat) korona.

A versenytárgyalási és a részletes szerződési feltételek, valamint az eladásra kerülő vágások részletes jegyzéke a szusáki kir. erdőhivatalnál tekinthetők meg. Budapesten, 1912 augusztus hóban.

(9.) *M. kir. földművelésügyi miniszter.*

Termelt tűzifa-eladás. 50,986. I. B-1. 1912. sz. A garamrévi m. kir. erdőgondnokság Ujbánya és Rudnó közelében lévő erdőrészeiben termelendő 1912—1914. évi tűzifatermés zárt írásbeli ajánlatok útján fog eladatni. Az ajánlatok legkésőbb 1912. évi szeptember hó 23-án déli 12 óráig nyújtandók be Zsarnóczán a m. kir. erdőhivatalnál és szeptember hó 24-én délelőtt 10 órakor fognak az erdőhivatal tanácstermében felbontatni.

A faanyagok és kikiáltási árak részletes kimutatása, az árverési föltételek, ajánlati űrlap és boríték a zsarnóczai erdőhivatalnál szerezhetők be.

Budapest, 1912. évi augusztus hóban.

(10.) *M. kir. földművelésügyi miniszter.*

Termelt és a felsőbányai kincstári fűrész melletti rakodóra szállított bükkmúfa eladása a fűrészbérlettel. 1912. évi 49,574. I. B-1. sz. A nagybányai m. kir. főerdőhivatal kerületéhez tartozó kapnikbányai m. kir. erdőgondnokságban az 1913—1917. években a kincstár részéről termelendő és a felsőbányai kincstári fűrész melletti rakodón átadandó évi mintegy 400—500 köbméter bükkmúfa nyilvános versenytárgyalás útján eladásra kerül. Ezen eladással a felsőbányai kincstári vízi fűrésznek 1913. évi január hó 1-től 1917. évi december hó végeig tartó bérlete kapcsolatos. Ajánlatok kizárólag írásbelileg tehetők. A zárt írásbeli ajánlatok folyó évi szeptember hó 30-ik napjának délután 5 óráig nyújtandók be a főerdőhivatalnál, a hol is azok folyó évi október hó 1-én délelőtt 10 órakor nyilvánosan föl fognak bontatni.

Kikiáltási egységár: a) A felsőbányai kincstári fűrész melletti rakodón átadásra kerülő bükkmúfarönkökért köbméterenként 13 korona.

Fix haszonbérösszeg: b) A felsőbányai kincstári fűrész használatáért évenként 100 (egyszáz) korona.

Bánatpénz: 500 (ötszáz) korona.

A versenytárgyalási általános és részletes föltételek, ajánlati űrlap és boríték a nagybányai m. kir. főerdő-hivataltól megszerezhetők.

Budapest, 1912. évi augusztus hóban.

(11.) **M. kir. földművelésügyi miniszter.**

Pályázati hirdetmény. 1912. évi 4792. szám. A vinkovezei kir. főerdőhivatal kerületében három II. o. erdészeti altiszti (erdőőri) állásra pályázat nyitattik.

Altisztté csak az nevezhető ki, a ki:

1. feddhetlen előéletű;
2. a ki 24. életévét betöltötte;
3. erdőőri szakvizsgát jó sikerrel letette;
4. a ki a hivatalos nyelvet szóban és írásban teljesen bírja;
5. a ki ép és erős testalkatú, jó látó-, beszélő- és hallóképességgel bír, a mi pedig járási, vagy honvéd-orvos által kiállított bizonyítvánnyal igazolandó.

A felsorolt okmányokkal felszerelt, sajátkezüleg írt kérvények legkésőbb folyó évi október hó 15-ig az alulírott kir. főerdőhivatalhoz benyújtandók.

Vinkovezén, 1912. évi augusztus hó 27-én.

(8.) **M. kir. erdőhivatal.**

Pályázati hirdetmény. 1026/1912. szám. Hont vármegye közigazg. erdészeti bizottságának 578/912. sz. határozatában nyert megbízás folytán, az üresedésben lévő *bakabányai* és az újonnan szervezett *vámosmikolai*, vagyis kettő járási erdőőri állásra, egyenkint 900 kor. évi összzilletményvel ezennel pályázat nyitattik.

Pályázhatnak mindazok, a kik 24-ik életévüket betöltötték, de 35 évesnél nem idősebbek, feddhetlen életűek, megfelelő szakképzettséggel bírnak, teljesen egészségesek s miután a bakabányai járási erdőőri állásnál a hivatalos nyelven kívül a tót nyelv ismerete is kívánatos, megfelelő nyelvismerettel is rendelkeznek.

Pályázni szándékozók felhivatnak, hogy szabályszerűen kiállított és sajátkezüleg írt kérvényeiket, melyekhez keresztlevél, erkölcsi bizonyítvány, erdőőri szakvizsgai bizonyítvány, hatósági orvosi bizonyítvány és szolgálati bizonyítvány is csatolandó, ezen állami erdőhivatalnál *legkésőbb f. é. szeptember hó 25-ig* nyujtsák be.

A kinevezendő járási erdőőrök 3—3 tagsági könyvecskével az Orsz. munkás- és cselédségélypénztárba fognak beirattatni s az állás már október hó elején elfoglalandó.

Balassagyarmaton, 1912. szeptember hó 2-án.

(12.) **M. kir. állami erdőhivatal.**

Pályázati hirdetmény. 10,448/1912. sz. Torda város fürdőbizottsága a «Bánya sósfürdő» «*Labirinth*» és «*Bagoly*» nevű dülőben levő beerdősített és erdő-

sítendő területeinek őrzésére egy erdőőri állásra pályázatot hirdet.

Az állás legkésőbb október hó 15-én elfoglalandó.

Évi fizetés: 1200 (egyezerkettőszáz) kor., havi utólagos részletekben, természetbeni lakás, két szoba, konyha és kamara, egy kat. hold földhasználat.

Kötelességei:

1. az összes, mintegy 150 kat. hold őrzése s az okozható károk megakadályozása;
2. a fürdő épületeinek, berendezése tárgyainak, telefon és villanyvezetékeinek őrzése;
3. a létesítendő vízvezetéki medencze őrzése;
4. a szükséges erdősítések, pótlások, erdőápolási út, hidjavítási munkálatok vezetése, ellenőrzése;
5. csemetekert-telepítés és csemetenevelés;
6. egyéb felmerülő munkák.

Pályázók felhivatnak, hogy erdőőri szakiskolai, esetleg más szolgálati bizonyítványukat, keresztlevél, fényképpel felszerelt, sajátkezüleg írt kérvényüket legkésőbb október 1-ig Torda város polgármesteréhez, mint a fürdőbizottság elnökéhez nyujtsák be.

Tordán, 1912. évi augusztus hó 31-én.

(14.) **Zilahai Sebes Andor,**
polgármester.

Pályázati hirdetmény. 15,408/1912. tan. szám. Brassó szab. kir. város erdőgazdaságánál három II. oszt. erdőőri állás kerül betöltésre és pedig: Apácz-Zernest és Magyarbodza állomáshelylél.

Évi fizetés: 800 korona, 15 % drágasági pótlék, igény a városi szervezeti szabályrendelet 116. §-ában megállapított korpótlékre, 12 korona évi csizmaátalány, 24 ürméter bükkdorongfa, természetbeni lakás és ruházat.

A drágasági pótlék és ruházat azonban csak a megtörtént véglegesítés után lesz folyósítva.

A kinevezés egy évre ideiglenesen történik, a melyre kielégítő szolgálattétel után a véglegesítés következik.

Az erdőőri szakvizsgát letett pályázók felhivatnak, hogy sajátkezüleg írt, egykoronás bélyeggel ellátott pályázati kérvényüket, nyelvismereteik felemlítése mellett, az erdőőri szakvizsga, egy szolgálati, egy erkölcsi és egy főorvosi bizonyítvánnyal felszerelve Brassó szab. kir. város erdőhivatalánál Brassóban (Ötvös-utca 5. szám) legkésőbb 1912. évi október hó 15-ig nyujtsák be.

Brassó, 1912. évi szeptember hó 4-én.

(15.) **A városi erdőhivatal.**

Pályázati hirdetmény. 872/1912. szám. A pilis-maróti kir. közalap. erdőgondnokságnál megüresedett erdőgondnoksági irodai I. oszt. erdőlegényi állásra pályázatot nyitattik.

Javadalmazás: évi 600 kor. szegődménydíj, 120 kor. lakpénz, 12 ürm³ kemény I. oszt. dorongtűzifa házhoz szállítva, 60 kor. egyenruhaátalány.

Pályázók felhivatnak, hogy életkoruk és illetőségüket tanúsító anyakönyvi kivonattal, ép, erős testalkatuk,

különösen jó látó-, beszélő- és hallóképességüket igazoló bizonyítvánnyal, továbbá katonai kötelezettségük mikénti lerovását és nyelvismeretüket igazoló bizonyítványokkal felszerelt, sajátkezűleg írt, a nagyméltóságú Vallás- és Közoktatásügyi m. kir. miniszteriumhoz címzett kérvényüket az alulírott erdőgondnokságnál f. évi október hó 10-ig nyujtsák be.

Ezen állásért csak nőtlen, a magyar nyelvet szóban és írásban tökéletesen bíró egyének pályázhatnak.

Erdőri szakiskolát végzettek előnyben részesülnek.

Pilismarót, 1912. évi szeptember 4-én.

Pilismaróti m. kir. közalap. erdőgondnokság.
(17.)

Szilágy vármegye közigazg. erd. bizottságától.

Pályázati hirdetmény. 2394/1912. sz. Szilágy vármegye törvényhatóságánál megüresedett zsbói járási erdőri állásra, mely évi 700 kor. fizetéssel, 200 kor. lőtártási átalánnyal és 100 kor. laktérrel van javadalmazva, ezennel pályázatot nyitok s felhívom azokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy az 1879. évi XXXI. t.-cz. 37. §-ában előírt képesítésüket s esetleg előbbeni szolgálatukat igazoló okmányokkal kellően felszerelt pályázati kérelmüket Szilágy vármegye közig. erd. bizottságához címezve a zilahi m. kir. áll. erdőhivatalhoz f. évi október 7-ig bezárólag annál is inkább adják be, mert a későbbben érkező pályázati kérelmek figyelembe nem vétetnek.

Zilah, 1912. évi szeptember hó 7-én.

(18.)

Péchy főispán, elnök.

Október hó 1-én betöltendő egy erdőri állás a következő fizetéssel: készpénz 160 korona, 34 mérő gabona, két drb anyasertés-tartás évi szaporulatával, tejpenz, lődíj és az eladásból %. Tót nyelv ismerete szükséges. Jó vadász előnyben részesül.

Uradalmi intézőség,

Ledény (Hont megye).

(16.)

Pályázati hirdetmény. Az isztolnai uradalomban (Kolozs m.) egy erdőri állás jó 1913. évi január 1-én, esetleg azonnali belépéssel üresedésbe.

Javadalmazás: évi 360 kor. készpénz, természetbeni lakás kerttel a faluban, 20 ürm. kemény dorongtüzifa a vágásban, egy k. hold szántó, egy tehén és egy növénydek nyári legeltetése, téli tartásra két hold rét, erdei kihágások után befolyt pénz $\frac{1}{3}$ -ada.

Pályázhatnak józan, erélyes, nős erdőörök, kik állandó állásra reflektálnak. A bélyegtelen kérvény, erkölcsi és eddigi szolgálatot igazoló bizonyítvány «Erdőgondnokság, Isztolna, p. Szászfenes» címzendők.
(19.)

ÉLŐ hiuzt keresek megvételre. Ajánlatok Richter József, bolg. kir. vadász, Hámor, posta Szepesvéghely küldendők.
(20.)

Eladó vizslák. Egyéves him angol vizsla, fehér nagy májfoltokkal, gyönyörűen keres és aportíroz, kitünően áll minden vadat, vaddisznót kifogástalanul állít, ára 80 kor. Háromhónapos fekete szetter, kitünő fajból származik, szépen aportíroz, ára 30 kor. Érdeklődők forduljanak az alábbi címhez: Siskovits József urad. vadászsegéd, Császár (Komárom megye).
(21.)

Pályázat. 4409/1912. szám. A lugosi m. kir. erdőigazgatóság kerületében megüresedett öt főerdőri (I. o. altiszti), továbbá egy, kinevezés esetén hat erdőri (II. o. altiszti), valamint kinevezés esetén négy I. o. és négy II. o. erdőlegényi állásra pályázat nyitattik.

Az I. o. altiszti állással 800 kor. évi fizetés és 200 kor. személyi pótlék, a II. o. altiszti állással 600 kor. évi fizetés és 100 kor. személyi pótlék — mindkét osztályúval természetbeni lakás, vagy annak hiányában törvényszerű laktér és egyéb rendszeresített illetmények; az erdőlegényi állással 700 kor., illetve 600 kor. évi szegőd-ménydíj, természetbeni lakás, vagy annak hiányában törvényszerű laktér és egyéb rendszeresített mellék-illetmények (fa, ruhaátalány stb.) vannak összekötve.

Az ezen állásokra pályázók az 1879. évi XXXI. t.-cz. 37. §-ában követelt szakképzettségüket, az állami erdészeti szolgálatba újonnan belépni kívánó összes pályázók ezenfelül még ép és erős testalkatukat, különösen jól látó-, beszélő- és hallóképességüket kincstári erdészeti orvos, megyei főorvos vagy honvédtörzsorvos által kiállított bizonyítvánnyal, életkorukat anyakönyvi kivonattal, illetékességüket községi bizonyítvánnyal, eddigi alkalmaztatásukat, nyelvismereteiket és katonai kötelezettségüket megfelelő bizonyítványokkal igazolni tartoznak.

Az ily módon felszerelt és sajátkezűleg írt kérvények a lugosi m. kir. erdőigazgatósághoz a folyó évi október hó végéig és pedig az állami szolgálatban levők részéről felettes hatóságuk, magánosok részéről pedig az illetékes közigazgatási hatóság útján nyujtandók be.

Lugos, 1912. évi szeptember hó 5-én.

(22.)

M. kir. erdőigazgatóság.

Uri ruhák készítéséhez való
jó brünni posztót és Lodent

legjutányosabb gyári áron szállít

Etzler és Dostal, Brünn

Schwedengasse 5/z.

Számos magyar erdőhivatal egyenruhaszövet szállítói.

A gyárból való közvetlen bevásárlás
nagy előnnyel jár.

Dús mintagyűjtemény a tavaszi és nyári évszakra, megtekintésre bérmentve. — Magyar levelezés.

(3.VI.3.)

(4.VI.2.) *Faiskolaterület: 100 hold!*

**Jegenyefenyőmagot és csemetét,
tölgymakkot, tölgyecsemetét,
mindennemű egyéb
erdészeti magvakat és csemetéket,
gyümölcsmagvakat, vadonczokat**
ajánl őszi szállításra és előjegyzéseket kér

FARAGÓ BÉLA cs. és kir. udvari szállító
Magyar magpergetőgyára
Erdészeti csemetetelepek * ZALAEGRSZEG.
Árajánlattal kívánatra szívesen szolgálok!

Gyufagyártási célokra legkeresettebb

KANADAI NYÁR
Populus monilifera canadensis
szavatolt fajtisza, erőteljes

isk. 65—100 em. magas csemeték ezre 30 korona
" 100—150 " " " " 35 "
" 150—200 " " " " 40 "
2—3 méteres suliágok száza 12 kor., ezre 100 kor.

őszi szállításra — amíg készletem tart.
Kimerítő fajismertetéssel, valamint egyéb erdői faecsemetékre és magvakra árajánlattal kívánatra szívesen szolgálók. (5.V.2.)

FARAGÓ BÉLA cs. és kir. udvari szállító
Magyar magpergetőgyára
Erdészeti csemetetelepek * ZALAEGRSZEG.

Veszünk mindennemű fa- és cserjémagot a legmagasabb árakon, úgy, hogy a gyűjtés nagyon kifizeti magát. Kérjük a mintát beküldeni és az eladó mennyiséget tudatni.

NEUMAYR ÉS TÁRSA
erdészeti mag- és csemetekereskedés
Zalaegerszegen. (6.)

Erdészeti magvakat és csemetéket legjutányosabb árban és legmegbízhatóbb minőségben szállít

NEUMAYR ÉS TÁRSA
erdészeti mag- és csemetekereskedés
Zalaegerszegen. (7.)
Árjegyzék ingyen és bérmentve!

Tiszta akácsmag minden mennyiségben kapható!

**Tölgymakkot, tölgyecsemetét
Jegenyefenyőmagot, erdészeti magvakat
Gyümölcsmagvakat, vadonczokat
Lomb- és tülevelű csemetéket
Vadgesztenyét vadetetés célra** (13.)
ajánl őszi szállításra és előjegyzéseket kér

STAINER GYULA
cs. és kir. udvari szállító magyar magpergető gyára
KÖRMEND, Vas megye.

Árajánlattal kívánatra szívesen szolgálók.

Tiszta akácsmag minden mennyiségben kapható!

Szolid és pontos kiszolgálás!